

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref
200805183-/SOM

Vår ref
1 – 2009/RGH

Dato
12.01.09

Høring: Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte fra Statens lånekasse for undervisningsåret 2008-09.

Utdanning generelt og høyere utdanning spesielt har meget stor betydning for at funksjonshemmede skal komme inn på arbeidsmarkedet.¹ Det er derfor særlig viktig at unødvendige hindringer for dette fjernes. Forskrifter og regelverk må utformes med tanke på at forholdene skal legges best mulig til rette for at utdanning skal kunne påbegynnes og gjennomføres. Det er NHF's erfaring at funksjonshemmede vil være engstelige for å starte på høyere utdanning med de tilskuddsordninger som finnes i dag.

Norges Handikapforbund vil benytte anledningen til å kommentere noen forhold ved Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte.

Positivt

NHF ser positivt på at det i den nye forskriften endelig fjerner kravet om at studenter med funksjonsnedsettelse må motta støtte fra folketrygden for å få støtte ved forsinkelse i mer enn ett år (§ 9-3). Norges Handikapforbund har lenge påpekt det urimelige ved dette kravet. NHF er videre fornøyd med at den nye forskriften legger til grunn den definisjonen av funksjonshemming som tydeliggjør at funksjonshemming er et gap mellom individets forutsetninger og omgivelsenes utforming eller krav til funksjon.

Generelt om behovet for endringer

Gapet mellom funksjonsnedsettelse og manglende eller ikke tilstrekkelig tilrettelegging av læringsmiljøet er årsak til at mange studenter må bruke mer enn normalt tid på sine studier. Funksjonshemmede bruker mye av sin tid og krefter på å administrere sin egen hverdag, i forbindelse med hjemmetjenester, assistanse, transport, hjelpemidler, fysioterapi osv. i tillegg til tiden som går med til å sikre tilrettelegging og tilgjengelighet i selve studiesituasjonen.

I tillegg til ekstra kostnader som følge av behovet for ekstra tid til å gjennomføre studiene, har funksjonshemmede også ofte ekstra kostnader i forbindelse med bolig, transport, hjelpemidler og helse. Samtidig som mange ikke har de samme muligheter som andre til inntektsbringende arbeid ved siden av sine studier.

¹ Jfr. f.eks Nordlandsforskning Bliksvær og Hanssen 2006

Stortinget har gjennom romertallsvedtak (Anmodningsvedtak nr. 320, St. meld nr.40 (2003 -2004)) pålagt regjeringen å sikre at studiefinansieringsordningen ikke påfører studentene ekstra utgifter som er knyttet til nedsatt funksjonsevne.

NHF vil også vise til at Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at kvalitetsreformen i høyere utdanning gir kvalitet og lik tilgjengelighet også for studenter med nedsatt funksjonsevne. (Anmodningsvedtak nr 319, St.meld. nr 40 (2003-2004))

Ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov slår fast at man skal fremme likestilling og likeverd for alle uavhengig av funksjonsevne og at man vil hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Norges Handikapforbund mener det da er selvsagt at studiefinansieringen sikrer at ingen belastes ekstra kostnader i studiesituasjonen som følge av funksjonsnedsettelse, og at ordningen også, der dette er mulig, brukes til å sikre lik tilgjengelighet til høyere utdanning. Ny forskrift om utdanningsstøtte fra Statens lånekasse vil ikke bidra til dette, ei heller med de foreslåtte endringene.

Konkrete kommentarer

Følgende bidrar til diskriminering og må endres

- Til tross for retten til konvertering av lån til stipend (§ 27-2), vil studenter som på grunn av funksjonsnedsettelse må bruke utvidet tid sitte igjen med en betydelig større lånebyrde enn øvrige studenter. KRAV: Fullstipendiering
- Funksjonshemmede har ofte ekstrakostnader i forbindelse med bolig, transport, helse osv, som innebærer at kostnadene ved å studere blir høyere enn for andre. KRAV: Fullstipendiering
- Da det er få tilrettelagte studentboliger må funksjonshemmede ofte velge å bo sammen med sine foreldre. Studenter som bor sammen med sine foreldre får ikke omgjort lån til stipend. (§ 26-2). KRAV: Tilgang til å omgjøre lån til stipend.
- Mange funksjonshemmede har ikke mulighet til å gjennomføre et fulltidsstudium. Til vanlig må utdanningen være lagt opp som fulltidsstudium for at en skal motta lånetilskudd. Det kan imidlertid gis lån ved deltidsstudier, men det gis ikke lån til deltidsstudier dersom det oppstår forsinkelser. (§ 6-2..) KRAV: Lånetilgang må gis også når det oppstår forsinkelser i deltidsstudier, dersom forsinkelsen skyldes funksjonsnedsettelse.
- Dersom vi skal sammenligne en uføretrygdet med en som mottar lønn evn. lærlinger eller hvilken som helst person som har inntekt. kan en lærling tjene inn til kr. 113.027,- pr. år uten at den får redusert retten til stipend fra Lånekassen om man søker om støtte for et helt år. Dersom man velger å søke om støtte for et halvt år pr. kalender år (ett semester pr. kalenderår) kan en lærling tjene 282.568,- pr. kalenderår. En uføretrygdet kan bare ha inntekt på under $1 \times G^2$ for å få rett til stipend fra Lånekassen. KRAV: Inntektsgrensene for lærlinger og uføretrygdede må harmoniseres.

Følgende endringer vil bidra til større likestilling og likere muligheter

- Det er mulig å omgjøre lån til stipend ved sykdom (inntil 4 mnd + 2 uker), men forutsetningen er at man er 100% studieufør og ikke kan følge undervisningen. (kap.43) . Funksjonshemmede studenter med progredierende lidelser, kan ofte følge undervisningen noe, men trenger lenger tid for å gjennomføre. Denne retten til omgjøring gjelder heller ikke dersom en er syk ved semesterets start. KRAV: Forskriften må sikre mulighet for omgjøring til stipend, også ved studieuførhet mindre enn 100 %.
- Det gis i utgangspunktet lån for 8 - 10 måneder i året. En del funksjonshemmede har ikke de samme mulighetene som andre studenter til å arbeide i sommermånedene og/eller skaffe seg inntekter ved arbeid i studietida. KRAV: Dette må stipendieres.
- Det knytter seg også stor usikkerhet til kravet om dokumentasjon på at det er mangel på tilrettelegging av læringsmiljøet som skal gi grunnlag for at forsinkelse gir rett til lånefinansiering. Hvordan skal dette dokumenteres? Hva skjer i de tilfeller hvor utdanningsinstitusjonen mener et de i tilstrekkelig grad har lagt til rette, men den enkelte mener at dette er utilstrekkelig? Mange funksjonshemmede bruker langt mer tid enn andre til å administrere sin egen hverdag utenom studiesituasjonen.³ Dette ligger utenfor begrepet læringsmiljø. KRAV: Forskriften må presisere hva som ligger i krav til tilpasset læringsmiljø og inkludere også det som angår livet utenfor studieinstitusjonen.

NHF håper at ovenfor stående bidrar til at det utformes regler som ikke diskriminerer studenter med funksjonsnedsettelse, men sikrer alle lik rett og lik mulighet til høyere utdanning.

Vennlig hilsen
Norges Handikapforbund

Arne Lein
Forbundsleder.

Arnstein Grendahl
Ass. Generalsekretær

³ NTNU, Eva Magnus 2008